

Asia: VN/195/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työturvallisuuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta työturvallisuuslain muuttamisesta. Esitysluonnoksessa on kyse työmarkkinaosapuolten ns. eläkeuudistuksen jatkoneuvotteluissa tehdyn sopimuksen toimeenpanosta, jossa työmarkkinaosapuolet esittivät työturvallisuuslain 10 ja 30 §:ään tehtäviä muutoksia. Suomen Yrittäjät ei ole mainitun eläkesopimuksen osapuoli eikä siten sitoutunut sen mukaisiin tavoitteisiin. Hallituksen esitysluonnosta on käsitelty sosiaali- ja terveysministeriön alaisessa kolmikantaisessa työturvallisuusasioiden neuvottelukunnassa, jossa Suomen Yrittäjät on edustettuna. Suomen Yrittäjät esittää lausuntonaan hallituksen esitysluonnoksesta seuraavat huomiot.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan työttömyysturvalain 10 §:ää muutettavaksi siten, että säännöksen mukaisessa työn vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa pitäisi ottaa huomioon myös työajan ulkopuolella tapahtuva työhön liittyvä matkustaminen. Ehdotuksen osalta on huomattava, että työturvallisuuslain 10 § on yleinen säännös eikä sen sisältämää velvollisuutta ole määritelty tarkkarajaisesti. Siten työajan ulkopuolella tapahtuva matkustaminen on käytännössä sisältynyt jo nykyiseen työn vaarojen selvittämiseen ja arviointiin.

Työaikalain mukainen pääsääntö on, ettei matkustamiseen käytettä aikaa lueta työaikaan. Joissakin työtehtävissä tällaista työajan ulkopuolista matkustamista voi kertyä huomattavasti, joten erityisesti näissä tilanteissa työn-antajan velvoite huomioida matkustamisen kuormittavuus korostuu. Työnantajalla on jo nykyisen säännöksen perusteella velvoite huomioida matkustamisesta aiheutuva kuormitus ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla tätä voidaan vähentää. Käytännössä tällaiset toimenpiteet ovat usein töiden järjestelyihin ja työaikojen sijoitteluihin liittyviä.

Ehdotetun säännöksen mukainen lisäarvo jää siten epäselväksi, kun otetaan huomioon, että myös muut työturvallisuuslain säännökset edellyttävät matkustamisen huomioimisen niissä tilanteissa, joissa matkustaminen on säännöllistä (työturvallisuuslain 8, 13 ja 25 §). Käytännössä silloin kun

matkustamista on huomattavasti, työnantajat ottavat matkustamisesta aiheutuvan kuormituksen huomioon vaarojen selvittämisessä ja arvioinnissa jo nykyisin.

Esitysluonnoksen mukaan työturvallisuuslain mukainen vaarojen selvittäminen ja arviointi on työnantajille kustannusten osalta huomattava velvollisuus. Esitysluonnoksen mukaan nyt ehdotettu täsmennys ei kuitenkaan esitys-luonnoksen mukaan merkittävästi lisää työnantajien kustannuksia. Lakiin tehtävä lisäys tarkoittaa kuitenkin sitä, että myös sellaisten työnantajien, joiden toiminnassa työhön liittyvää matkustamista ei juuri tapahdu, pitää erikseen huomioida tämä lisäys. Ehdotettu säännös edellyttäneen siten kaikilta työantajalta joitakin toimenpiteitä, mikä lisää hallinnollista taakkaa.

Työturvallisuuslain 30 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajalle säädettäisiin velvollisuus selvittää, millä toimenpiteillä työn kuormitustekijöitä voidaan vähentää niissä tilanteissa, joissa yötyötä tekevän työntekijän työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista. Lisäksi työntekijän sitä pyytäessä työnantajan olisi selvitettävä niitä seikkoja, joiden vuoksi työtehtävien vaihtaminen tai siirtyminen päivätyöhön ei ole mahdollista.

Työaikalain mukaan kello 23 ja 06:n välillä tehtävä työ on yötyötä. Yhteiskunnan toimintojen muuttuessa yöaikaan tehtävää työtä tapahtuu yhä laajemmin eri työtehtävissä, mikä on huomioitu myös uuden työaikalain säännöksissä. On kuitenkin huomattava, että yötyössä ei usein ole välttämättä kyse puhtaasti yöaikaan tehtävästä työstä, vaan ilta- tai aamuaikaan sijoitetun työajan ulottumisesta osittain työaikalaisissa säädetyn yötyön ajalle. Erityisesti tällaisissa tilanteissa säännöksen lisäarvo on kyseenalainen, sillä työnantajan pitää joka tapauksessa arvioida ja toteuttaa työturvallisuuden kannalta tarpeelliset toimet, eikä niiden osalta ole olennaista eroa esimerkiksi siinä, päättyykö työvuoro kello 23 vai kello 24.

Jo nykyisin työturvallisuuslain 8 §:n työnantajan yleiseen velvoitteeseen sisältyy velvoite toteuttaa tarvittavat toimet työstä aiheutuvan kuormituksen vähentämiseen. Esitysluonnoksen mukainen muutos siten lähinnä toisi työnantajalle velvollisuuden esittää selvitystä niistä syistä, joissa työntekijän toivoma muutos ei ole mahdollinen. Säännöksen käytännön lisäarvo jää siten jossain määrin epäselväksi. Tämän vuoksi esityksen tarkkoja vaikutuksia on mahdoton arvioida.

Säännös kuitenkin on omiaan lisäämään työantajan hallinnollista taakkaa, erityisesti niissä tilanteissa, joissa työtä tehdään sen luonteen vuoksi yöaikaan eikä työn tekeminen vain kello 06 ja kello 23:n välillä ole mahdollista. Työturvallisuuslaki sisältää jo nykyisellään velvollisuuden arvioida työaikojen kuormittavuutta ja työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyviä seikkoja. Tämä koskee myös työajan sijoittelua, mistä yötyön teettämissä keskeisesti on kyse.

On syytä suhtautua varauksella sellaisiin muutoksiin, jotka eivät aiheuta yhtäältä työsuojeluvalvontaan tai toisaalta työantajan ja työntekijän velvollisuuksiin varsinaista muutosta.

Lainsäädäntöön ylipäänsä ei pitäisi tehdä muutoksia, joilla luodaan yksityiskohtaisempaa sääntelyä ilman selkeää lisäarvoa ja hyötyä.

Mäkelä Albert
Suomen Yrittäjät ry